

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1604

31.05.2019

Директору Національного
антикорупційного бюро України

СИТНИКУ А.С.

Шановний Артеме Сергійовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Вовка В. І., оголошений на засіданні Верховної Ради України 31 травня 2019 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 8 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 207/04-1017

"29" травня 2019 р.

Генеральному прокурору України
Луценку Ю.В.

Директору Національного
антикорупційного бюро України
Ситнику А.С.

Директору Державного бюро
розслідувань
Трубі Р.М.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Щодо порушень Конституції і законодавства
України та вчинення злочинів при укладанні,
виконанні та законодавчій імплементції
«мінських угод»*

**Шановні Юрію Віталійовичу, Артеме Сергійовичу та Романе
Михайловичу!**

Діючий на той час Президент України Порошенко П.О. та Міністр закордонних справ України Клімкін П.А. протягом 2014-2019 рр. систематично здійснили комплекс протиправних дій, спрямованих на незаконне підписання, виконання та законодавчу імплементацию так званих «мінських угод» як начебто міжнародних зобов'язань України, зокрема щодо внесення змін до Конституції України та законодавства України про особливий статус окремих районів Донецької та Луганської областей України.

Однак, «мінські угоди» є нікчемними в правовому відношенні та не мають жодної юридичної сили з точки зору Конституції і законодавства України та міжнародного права з огляду на наступне.

1. Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та Законами України.

Закон України «Про міжнародні договори» встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики України, закріплених у Конституції України та законодавстві України.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про міжнародні договори» Президент України приймає рішення про проведення переговорів і про підписання міжнародних договорів, які укладаються від імені України, та затверджує персональний склад делегації чи представника України, а також **відповідні директиви**.

Відповідно до ст. 6 цього Закону ведення переговорів щодо підготовки тексту або підписання міжнародного договору України здійснюються лише **уповноваженими на те особами**, при цьому відповідні **повноваження щодо міжнародних договорів**, які укладаються від імені України, надаються Президентом України.

Відповідно до ст. 7 зазначеного Закону делегація чи представник України **зобов'язані вести переговори та здійснювати інші дії згідно з наданими їм повноваженнями і директивами** та подавати звіт про виконання директив.

Усі «мінські угоди» – мінський протокол від 05.09.2014, мінський меморандум від 19.09.2014 та Комплекс заходів з виконання мінських угод від 12.02.2015 – були підписані особистим представником Президента України П. Порошенка, колишнім президентом Л. Кучмою поряд з двома іншими учасниками Тристоронньої контактної групи послом Хайді Тальявіні та послом РФ в Україні М. Зурабовим, а також «представниками» самопроголошених так званих «ДНР» і «ЛНР» О. Захарченком та І. Плотницьким.

Єдиний нормативно-правовий акт Президента України П. Порошенка щодо повноважень Кучми Л.Д. – це Розпорядження Президента України № 953/2014 від 08.07.2014 «Про уповноваження Л.Кучми на участь у Тристоронній контактній групі з мирного врегулювання ситуації в Донецькій і Луганській областях», яким він **уповноважений на громадських засадах «представляти Україну у Тристоронній контактній групі з мирного врегулювання ситуації в Донецькій і Луганській областях за участю представника України, Спеціального представника Діючого Голови Організації з безпеки та співробітництва в Європі Хайді Тальявіні та представника Російської Федерації — Надзвичайного і Повноважного Посла Російської Федерації в Україні М.Ю. Зурабова»**.

Зазначене Розпорядження Президента України П. Порошенка жодним чином **не містило передбачених Законом України «Про міжнародні договори» норм:**

- а) **повноважень**, які надаються Президентом України, щодо **підготовки тексту** або **підписання** міжнародного договору України, а також
- б) затвердження відповідних **директив**.

Президент П. Порошенко разом з президентами В. Путіним і Ф. Олландом та канцлером А. Меркель особисто узгоджував текст «Комплексу заходів з виконання мінських угод» на переговорах у Мінську-2 у лютому 2015 р., що відповідає нормам Закону України «Про міжнародні договори». Однак підписав цей «документ» не він сам, а знову **юридично неуповноважена особа** –

Л. Кучма. Одночасне підписання главами держав України, Росії, Франції та Німеччини Декларації «на підтримку» зазначеного Комплексу заходів від 12.02.2015 **в правовому відношенні нічого не змінює**. Так само як і його подальша «підтримка» з боку Ради Безпеки ООН в її резолюції.

Тож, з огляду на відсутність наданих згідно з Законом України «Про міжнародні договори» належних повноважень та затверджених директив **усі три «мінські угоди» – мінський протокол від 05.09.2014, мінський меморандум від 19.09.2014 та Комплекс заходів з виконання мінських угод від 12.02.2015 – підписала юридично неуповноважена особа.**

Крім того, підписантами усіх цих «документів» юридично безпідставно стали і сторонні приватні особи О. Захарченко та І. Плотницький, участь яких в переговорах взагалі не передбачена у Розпорядженні Президента України № 953/2014 від 08.07.2014 «Про уповноваження Л. Кучми на участь у Тристоронній контактній групі з мирного врегулювання ситуації в Донецькій і Луганській областях».

Таким чином, увесь набір так званих «мінських угод» від вересня 2014 р. та лютого 2015 р. був укладений з **найгрубішими порушеннями базових норм законодавства України у сфері міжнародних договорів** - Закону України «Про міжнародні договори». Зокрема, вони укладені з **веденням переговорів без затвердження відповідних директив, підготовкою текстів «угод» і їхнім підписанням неуповноваженою для цього особою, та участю в переговорах та підписанні «угод» взагалі непередбачених сторонніх осіб.**

2. Відповідно до статті 9 Конституції України імплементація положень міжнародних договорів як частини національного законодавства України вимагає згоди **Верховної Ради України** (ратифікації).

Так, відповідно до п. "е" частини другої статті 9 Закону України «Про міжнародні договори України» **ратифікації** (шляхом прийняття Верховною Радою України закону про ратифікацію) підлягають **міжнародні договори України, виконання яких зумовлює зміну законів України або прийняття нових законів України.**

Мінський протокол від 05.09.2014 передбачав **прийняття двох нових законів України** – Закону України «Про тимчасовий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей» (закон про особливий статус) та Закону України «Про недопущення переслідування та покарання осіб-учасників подій на території Донецької та Луганської областей» (закон про амністію).

А пунктом 11 Комплексу заходів від 12.02.2015 взагалі передбачено **«проведення конституційної реформи в Україні з набуттям чинності до кінця 2015 року нової Конституції, яка передбачає ключовим елементом децентралізацію (з урахуванням особливостей окремих районів Донецької та Луганської областей, узгоджених з представниками цих районів), а також прийняття постійного законодавства про особливий статус окремих районів Донецької та Луганської областей відповідно до заходів, зазначеними в примітці, до кінця 2015 року».**

Таким чином, як мінський протокол від 05.09.2014, так і Комплекс заходів з виконання «мінських угод» від 12.02.2015 згідно з Законом України «Про міжнародні договори України» підлягають **ратифікації парламентом України**, що відповідно до Конституції України та законодавства України є обов'язковою умовою для згоди України на обов'язковість для неї цих «угод».

Тож, Президент України П. Порошенко міг би здійснювати політику на базі «мінських угод», зокрема вносити законопроекти щодо зміни законів України або прийняття нових законів України, лише після їхньої ратифікації Верховною Радою України.

Водночас, попри відсутність ратифікації Верховною Радою України «мінських угод» та, відповідно, міжнародного зобов'язання України щодо їх виконання, Президент України Порошенко П.О., зловживаючи владою та службовим становищем, в порядку законодавчої ініціативи протиправно вносив до Верховної Ради України законопроекти з метою їх виконання – законодавчої, у т. ч. конституційної, імплементації «мінських угод», а саме:

- проект Закону про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей № 5081 від 16.09.2014, який був прийнятий Верховною Радою України 16 вересня 2014 р.;

- проект Закону про недопущення переслідування та покарання осіб-учасників подій на території Донецької та Луганської областей № 5082 від 16.09.2014, який був прийнятий Верховною Радою України 16 вересня 2014 р.;

- проект Закону про внесення зміни до статті 10 Закону України "Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей" № 2378 від 16.03.2015, який був прийнятий Верховною Радою України 17 березня 2015 р.;

- проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) № 2217а від 01.07.2015, який був попередньо схвалений Верховною Радою України 31 серпня 2015 р.;

- проект Закону про створення необхідних умов для мирного врегулювання ситуації в окремих районах Донецької та Луганської областей № 7164 від 04.10.2017, який був прийнятий Верховною Радою України 6 жовтня 2017 р.;

- проект Закону про внесення зміни до статті 1 Закону України "Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей" № 9153 від 03.10.2018, який був прийнятий Верховною Радою України 4 жовтня 2018 р.

3. Відповідно до статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить, зокрема, визначення засад зовнішньої політики.

Виходячи з цих повноважень, Верховна Рада України прийняла Постанову від 16 квітня 2014 р. № 1217-VII «Про Заяву Верховної Ради України: "Про ініціативу міжнародних переговорів щодо деескалації ситуації навколо України"», якою схвалила Заяву Верховної Ради України: "Про ініціативу міжнародних переговорів щодо деескалації ситуації навколо України".

У п. 3 зазначеної Заяви Верховна Рада України наголосила, що *«предметом міжнародних переговорів не можуть бути питання, що належать до внутрішньої компетенції України, зокрема, що стосуються конституційного ладу та адміністративно-територіального устрою України»*.

А п. 4 Заяви передбачає, що *«у переговорах Україну повинна представляти єдина офіційна повноважна делегація, яка має керуватися цією Заявою та діяти відповідно до затверджених директив згідно із Конституцією України та чинним законодавством»*.

Однак, Президент П. Порошенко, зловживаючи владою та службовим становищем, грубо порушив вимоги Постанови № 1217-VII від 16 квітня 2014 року, зокрема порушив межі міжнародних переговорів, визначені Верховною Радою України з метою недопущення будь-яких переговорів з питань, що порушують Конституцію та суверенітет України.

Зокрема, Президент П. Порошенко не мав жодних повноважень давати згоду на включення у «мінські угоди» **питання конституційного устрою держави**, що знаходиться у виключній конституційній компетенції Верховної Ради України і народу України.

4. Відповідно до Статті 52 «Примус держави шляхом погрози силою або її застосування» Віденської конвенції про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 року *«договір є неважним, якщо його укладення стало результатом погрози силою або її застосування на порушення принципів міжнародного права, втілених у Статуті Організації Об'єднаних Націй»*.

Верховна Рада України у своїй Постанові від 27.01.2015 № 129 та у Законі України № 2268-VIII від 18.01.2018 «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», з урахуванням Резолюції 3314 Генеральної Асамблеї ООН від 14.12.1974 щодо «Визначення агресії», визнала Російську Федерацію державою-агресором, що підтримує тероризм та блокує діяльність Ради Безпеки ООН, чим ставить під загрозу міжнародний мир і безпеку.

Збройна агресія Росії проти України також широко засуджена міжнародним співтовариством, зокрема в резолюціях Парламентських асамблей Ради Європи, ОБСЄ і НАТО.

Таким чином, згідно ст. 52 Віденської конвенції про право міжнародних договорів усі «мінські угоди» є «неважними» (не мають ніякого юридичного значення), оскільки були укладені під примусом держави шляхом погрози та застосування сили.

Зазначаю, що заслужений юрист України, Надзвичайний і Повноважний Посол України, доктор юридичних наук, професор Василенко В.А. у своїй статті «Історичний законодавчий акт геополітичної ваги», опублікованій в двох номерах журналу «Український тиждень» № 5 (532) від 1 лютого 2018 р. та № 6 (534) від 8 лютого 2018 р., зазначає неправомірність «мінських угод».

Так, у своїй статті проф. Василенко В.А. зазначає наступне:

«У них («мінських угодах») зафіксовано низку умов, неприйнятних для України, зокрема тих, що стосуються зміни конституційного ладу, запровадження особливого статусу для Донецької та Луганської областей, проведення виборів на окупованих територіях тощо...

За змістом і формою мінські домовленості не є міжнародно-правовими угодами, які покладають юридичні зобов'язання на сторони й регулюються міжнародним публічним правом. Навіть якщо дійти спеціальної згоди про трактування їх як міжнародно-правової угоди, вони не будуть чинними у світлі ст. 52 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, відповідно до якої будь-яка міжнародна угода, нав'язана державі за допомогою сили, є юридично нікчемною ab initio, тобто з моменту її підписання...

У зв'язку з певними явно нелегітимними положеннями статус мінських домовленостей як політичної угоди, нав'язаної силовим методом і не ратифікованої Верховною Радою України, не створює правових підстав для ревізії закону (Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»), який був належним чином ратифікований українським парламентом і положення якого повністю узгоджуються з міжнародним правом...

Мінські домовленості є наслідком неправомірного застосування Російською Федерацією сили проти України та включають низку положень, що разюче суперечать сучасному міжнародному праву та європейським цінностям. Отже, ревізувати слід мінські домовленості, а не закон, жодне з положень якого не порушує міжнародного права...

Поступки української влади агресору на основі **неправомірних положень мінських домовленостей** означатимуть зраду національних інтересів країни. Своєю чергою, світові демократії, примусивши Україну до поступок агресору, стають співучасниками злочину агресії.»

Таким чином, наведений вище аналіз свідчить про той правовий факт, що «мінські угоди» є неконституційними, незаконними, не відповідають законодавству України та не є юридично значущими відповідно до міжнародного права. А значить засвідчує правову нікчемність та відсутність юридичної сили для України зафіксованих в них положень.

З правової точки зору так звані «мінські угоди» є особистими політичними (неправовими) зобов'язаннями Президента України П. Порошенка перед його міжнародними партнерами – Канцлером Німеччини А. Меркель, Президентом Франції Ф. Олландом та Президентом Російської Федерації В. Путіним, які не накладають жодних юридичних та міжнародно-правових зобов'язань на державу Україну, на її єдиний законодавчий орган влади – Верховну Раду України та вищий виконавчий орган – Кабінет Міністрів України, у т.ч. на Міністерство закордонних справ України.

Однак, попри те, що так звані «мінські угоди» не мають жодної юридичної сили, колишній Президент України Порошенко П.О. протягом 2015-2019 рр. систематично вчиняв незаконні дії з метою їх виконання, зокрема

протиправно вносив законопроекти, спрямовані на їх виконання, та наполягав на законодавчій, в т. ч. конституційній, імплементації «мінських угод», а також незаконно спрямовував дії центрального органу виконавчої влади – Міністерства закордонних справ України на неправові дії щодо забезпечення виконання цих «угод».

Таким чином, протягом 2014-2019 рр. Президент України Порошенко П.О., зловживав владою та службовим становищем, за що передбачена кримінальна відповідальність згідно ст. 364 Кримінального кодексу України.

5. Відповідно до Положення про Міністерство закордонних справ України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281, **МЗС України** є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що **забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері зовнішніх зносин**.

Відповідно до пункту 2 Положення про Міністерство закордонних справ України, МЗС у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Однак, протягом 2015-2019 рр. всупереч зазначених вище грубих порушень Конституції України, законодавства України та норм міжнародного права на офіційному веб-сайті Міністерства закордонних справ України та в українських і закордонних ЗМІ систематично з'являлись численні заяви, повідомлення, інтерв'ю вищих посадових осіб МЗС України, що свідчили про систематичну протиправну діяльність МЗС України, спрямовану на виконання «мінських угод» та їх імплементацію Україною.

Згідно з пунктом 2 частини першої ст. 44 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» **міністр спрямовує та координує діяльність відповідних органів виконавчої влади**.

Згідно з пунктом 1 частини другої ст. 8 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» **міністр очолює міністерство, здійснює керівництво його діяльністю**.

Згідно з підпунктом 1 пункту 11 Положення про Міністерство закордонних справ України **міністр очолює МЗС, здійснює керівництво діяльністю органів дипломатичної служби**.

Таким чином, Міністр закордонних справ України Клімкін П.А. вчинив **зловживання владою та службовим становищем**, систематично спрямовуючи реалізацію державної політики у сфері зовнішніх зносин на виконання та імплементацію нератифікованих Верховною Радою України, неконституційних та незаконних «мінських угод», а також проявив **службову недбалість**, не забезпечивши діяльність МЗС відповідно до Конституції та законів України, постанов Верховної Ради України, у т. ч. допустивши протиправні дії посадових осіб МЗС України щодо виконання зазначених «угод».

Враховуючи вищевикладене та керуючись ст. 15 Закону України «Про статус народного депутата України», пропоную відповідно до ст. 214 КПК України внести відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань про:

- вчинення кримінального правопорушення за ознаками злочинів, передбачених ст. 364 та ст. 367 КК України, вчинених Міністром закордонних справ України Клімкіним П.А., що полягають у **зловживанні владою та службовим становищем**, а саме у систематичному протиправному спрямуванні реалізації державної політики у сфері зовнішніх зносин на виконання та імплементацію нератифікованих Верховною Радою України, неконституційних та незаконних «мінських угод», а також у **службовій недбалості** - незабезпеченні діяльності МЗС України відповідно до Конституції та законів України, постанов Верховної Ради України, у т. ч. у допущенні протиправних дій посадових осіб МЗС України щодо виконання зазначених «угод»;

- вчинення кримінального правопорушення за ознаками злочину, передбаченого ст. 364 КК України, вчиненого колишнім Президентом України Порошенком П.О., що полягає у **зловживанні владою та службовим становищем**, а саме у систематичному вчиненні протиправних дій з метою незаконного підписання юридично неуповноваженою особою та подальшого виконання нератифікованих Верховною Радою України, неконституційних та незаконних «мінських угод», зокрема у протиправному використанні законодавчої ініціативи та внесенні на розгляд Верховної Ради України законопроектів, спрямованих на законодавчу, у т. ч. конституційну, імплементацію «мінських угод» та у протиправному спрямуванні дій центрального органу виконавчої влади – Міністерства закордонних справ України на неправові дії щодо забезпечення виконання цих «угод».

Про розгляд мого депутатського запиту прошу поінформувати мене у встановлений законом термін.

З повагою

заступник голови Комітету
у закордонних справах,
народний депутат України

Вовк В.І.
(посв. № 207)